

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 21Co/32/2012
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8311211468
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 05. 2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Antónia Kandrává
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2013:8311211468.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v právnej veci žalobcu Sport Fibril, s.r.o., so sídlom Horní Val 8/17, Žilina, IČO: 36854158, zast. AK Gallo, s.r.o., so sídlom Jilemnického 30, Martin, proti žalovanej F. K., nar. XX. X. XXXX, trvale bytom E., K. XXXX/X, t. č. na neznámom mieste, zast. opatrovníčkou D. Q., pracovníčkou Okresného súdu I. J. Y., za účasti vedľajšieho účastníka Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS, Važecká 16, Prešov, IČO: 42176778, zast. advokátom JUDr. Ambrózom Motykom, Nám. SNP 7, Stropkov, o zaplatenie 1.273,82 Eur s prísl., o odvolaní vedľajšieho účastníka proti rozsudku Okresného súdu Humenné z 16.10.2012 č.k. 18C/80/2012-121 jednohlasne takto

rozhodol:

Zrušuje rozsudok a vec sa vracia súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Okresný súd Humenné (ďalej len „prvostupňový súd“) rozsudkom uložil žalovanému zaplatiť žalobcovi z dôvodu splatenia úveru, úroku, nákladov na upomienky 1.273,82 Eur s úrokom z omeškania 9,5% ročne od 29.9.2011 do zaplatenia. Dodávateľom úveru bola Citibank (Slovensko) a.s., ktorá postúpila pohľadávku na Britské panenské ostrovy spoločnosti Debtinvest Limited a neskôr bola pohľadávka postúpená na súčasného žalobcu.

Žalovaná je na neznámom mieste a na jej obranu vystupuje právnická osoba zameraná na ochranu práv spotrebiteľov v pozícii vedľajšieho intervienta. Opatrovník žalovanej je zamestnancom súdu a je argumentačne pasívny.

Proti rozsudku podal odvolanie vedľajší účastník s návrhom na zmenu rozsudku a zamietnutie žaloby s odôvodnením, že v reťazci postúpení je aj postúpenie na subjekt v Atlantickom oceáne, čím sa sťažili podmienky uplatnenia práv spotrebiteľa napríklad pri doručovaní, uplatňovaní trov, bezdôvodného obohatenia, či primeraného finančného zadosťučinenia a takýto postup označil za nekalú obchodnú prax.

Žalobca navrhol odvolanie odmietnuť a vyjadril názor, že vedľajší účastník nemá právo podať odvolanie. Popri tom navrhol rozsudok potvrdiť ako vecne správny.

Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) preskúmal odvolaním napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo bez nariadenia pojednávania a dospel k záveru, že prvostupňový súd pre nesprávne právne posúdenie (neaplikoval správny právny predpis) nedostatočne zistil skutkový stav.

Prípustnosť opravného prostriedku zo strany vedľajšieho účastníka

Odvolačný súd už vo svojich prechádzajúcich rozhodnutiach vyjadril kritiku voči takému postupu súdov, ak sa ustanoví za opatrovník zamestnanec súdu, ktorý je pasívny a nechráni práva opatrovanej osoby. Takýto stav sa podľa názoru odvolacieho súdu rovná až odňatiu možnosti konať pred súdom. Touto otázkou sa zaoberal už opakovane Ústavný súd Českej republiky, ktorý vo svojich rozhodnutiach týkajúcich sa tejto problematiky vyslovil názor, že neprítomnému účastníkovi súdneho konania musí byť zabezpečená ochrana jeho záujmov a základných práv a funkcia opatrovníka je ustanovená zákonom z dôvodu, aby sa urýchlila činnosť súdu tým, že kam má posielat' písomnosti, pričom nie je správne, aby súdy ustanovovali za opatrovníkov účastníkom konania zamestnancov súdu, a to z dôvodu, že takto ustanovená opatrovníčka alebo opatrovník vzhľadom k svojmu pracovnému zaradeniu nebude schopný hájiť práva a oprávnené záujmy účastníka, ktorého zastupujú (napríklad porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu II. ÚS 27/2000, sp. zn. I. ÚS 204/2000, sp. zn. III. ÚS 1400/2009).

Najvyšší súd Českej republiky vo svojom rozsudku zo dňa 24. 2.2010 sp. zn. 32Cdo/421/2008 dokonca zaujal názor, že: „nemožno očakávať, že zamestnanec súdu ako opatrovník účastníka konania vo veci prejednávanej tým istým súdom by brojil proti postupu a rozhodnutiu súdu. Naopak je v takomto prípade veľmi pravdepodobný konflikt medzi záujmom zamestnávateľa a opatrovníka na čo najrýchlejšom skončení veci a záujmom účastníka konania, ktorého má opatrovník zastupovať na plnom zachovaní jeho práv a oprávnených záujmov”.

O to viac bol dôvod uznať dôvodnosť obrany za žalovanú prezentovanú vedľajším účastníkom. Odvolací súd nevidí rozpor záujmu žalovanej a vedľajšieho účastníka (§ 93 ods. 4 druhá veta O.s.p.), ktorý navrhuje žalobu zamietnuť.

Nebol preto dôvod vyhovieť návrhu žalobcu na odmietnutie úkonu vedľajšieho účastníka. („Vedľajší účastník je v řízení zásadně oprávněn ke všem úkonům (s výjimkou dispozice s řízením a s jeho předmětem), k nimž je oprávněn hlavní účastník, a tyto úkony činí právě ve prospěch (a s účinky pro) hlavního účastníka, jehož ve sporu podporuje. Uplatnění obrany proti žalobě je procesním právem účastníka řízení (žalovaného) a stejné právo má ve smyslu ustanovení § 93 odst. 3 O.s.ř. i vedľajší účastník, který za řízení vystupuje na jeho straně; na tom, že jde o procesní právo, nic nemění skutečnost, že pomocí obrany proti žalobě se uplatňují rovněž námitky vycházející z hmotněprávní úpravy (jako je právě námitka promlčení), neboť procesní právo tyto námitky uplatnit za řízení nelze směšovat s tím, zda mají původ v hmotném nebo jen v procesním právu.“porovnaj rozsudok Najvyššieho súdu ČR

vo veci 21Cdo 2313/2004, 25Cdo 539/2008).

Platnosť postúpenia pohľadávky a vecná legitímácia

Odvolačný súd považuje za potrebné skonštatovať, že judikatúra v spotrebiteľských právnych veciach sa postupne vyvíja. Tak tomu je aj v otázke účinkov postúpenia pohľadávky na subjekty, vo vzťahu ku ktorým môže byť spotrebiteľ odradený uplatňovať svoje práva (subjekty v úpadku či sídliace na vzdialených ostrovoch v oceáne).

Odvolačný súd nemení svoj postoj, pokiaľ ide o odmietnutie ochrany takému právu, ktorému predchádza nekalá obchodná praktika a že za takúto praktiku možno považovať aj uplatňovanie práv postupníkom, voči ktorému môže vzniknúť obava, či splní svoje povinnosti, napríklad uhradí trovy. Spotrebiteľ totiž môže rezignovať na nákladnú právnu ochranu advokátom voči takémuto subjektu z obavy o náhradu trov konania, ktoré môžu dosahovať v drobných veciach samotnú pohľadávku (porov. rozsudok Krajského súdu v Prešove vo veci 6Co 1/2011, 6Co 235/2012).

Podľa § 4 ods. 8 zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov predávajúci nesmie konať v rozpore s dobrými mravmi. Konaním v rozpore s dobrými mravmi sa na účely tohto zákona rozumie najmä

konanie, ktoré je v rozpore so vžitými tradíciami a ktoré vykazuje zjavné znaky diskriminácie alebo vybočenia z pravidiel morálky uznávanej pri predaji výrobku a poskytovaní služby, alebo môže prívodiť ujmu spotrebiteľovi pri nedodržaní dobromyseľnosti, čestnosti, zvyklosti a praxe, využíva najmä omyl, lešť, vyhrážku, výraznú nerovnosť zmluvných strán a porušovanie zmluvnej slobody.

Podľa § 3 ods. 1 zákona č. 40/ 1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len OZ) výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávnych vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi.

Kým u neprijateľnej zmluvnej podmienky ide o absolútnu neplatnosť (§ 53 ods. 5 OZ) a z neplatnej zmluvnej podmienky nemožno priznať plnenie, tak v prípade, ak na právny úkon dopadá nekalá obchodná praktika, nemusí ísť bez ďalšieho o neplatnosť, no pre prípadný rozpor s dobrými mravmi súd môže odmietnuť poskytnúť ochranu podľa § 3 ods. 1 OZ.

Odmietnutie ochrany právu z dôvodu, že jeho výkon odporuje dobrým mravom podporuje teória napr. Jiří Švestka, Jiří Spáčil, Marta Škárová, Milan Hulmák a kolektiv Občanský zákoník I, II, 2. vydání, Praha 2009, 2321 s.

Smernica Rady 93/13/ES o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách vo vzorovom zozname odporúča členským štátom zakotviť ako nekalú zmluvnú podmienku aj nevýhodne postúpenie. Odvolací súd však považuje za neprijateľnú zmluvnú podmienku tú časť klauzuly, ktorá by spotrebiteľovi bránila postúpiť jeho práva. Niet však dôvod na konštatovanie neprijateľnosti tej časti klauzuly, ktorá postúpenie umožňuje dodávateľovi. Išlo by teda o čiastočnú neplatnosť klauzuly o postúpení v duchu „dodávateľ postúpiť môže spotrebiteľ nie“, a to v časti „spotrebiteľ nie“.

Právna situácia sa z pohľadu aplikácie § 3 ods. 1 OZ v priebehu konania zásadne zmenila, pretože žalobcom sa stal subjekt na prijateľnom mieste (L.) a niet zatiaľ dôkazu o jeho platobnej neschopnosti. Odvolací súd zotrváva na názore, že systematické postupovanie pohľadávok proti spotrebiteľom na subjekt v úpadku za účelom uplatňovania práv v súdnom konaní by mohlo byť vyhodnotené ako odporujúce dobrým mravom na účely aplikácie § 3 ods. 1 OZ.

Za stavu, že podľa stavu zisteného z vykonaného dokazovania (v čase rozhodovania súdu) niet dôvod konštatovať zlý úmysel poškodiť spotrebiteľov tým, že sa im neuhradia trovy konania či iné pohľadávky, je treba konštatovať, že žalobca ako postupník má právo na plnenie zo zmluvy.

Prvostupňový súd sa však absolútne nevyrovnal s jednotlivými zložkami uplatnenej pohľadávky z hľadiska súdnej kontroly podľa § 53 ods. 1 OZ a nedostatočne zistil skutkový stav.

V sporoch o splatenie úveru, či pôžičky musí byť elementárnou záležitosťou zistenie rozsahu splnenia dlhu a splatnosť pohľadávky prípadne jednotlivých splátok, ktoré sú predmetom sporu. Tento údaj v rozsudku absentuje.

Úroky

Prvostupňový súd sa nevyrovnal (absolútne) s právnou otázkou, či sú v zmluve uvedené úroky. Pritom zákon upravuje právo na úroky len v prípade, že sú v zmluve uvedené (Od spotrebiteľa nemôže veriteľ požadovať úrok alebo poplatky, ktoré nie sú uvedené v zmluve o spotrebiteľskom úvere § 4 ods. 4 zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch v znení v čase vzniku zmluvy).

Náklady spojené s poskytnutím úveru

Prvostupňový súd nezdôvodnil, aké „náklady spojené s úverom“ žalobcovi priznal. Rozsudok je tak aj nepreskúmateľný. Pritom nie je jasné, či nejaká časť z týchto nákladov nepredstavuje plnenie z neprijateľnej zmluvnej podmienky.

O takúto by išlo inter alia, ak by mal spotrebiteľ platiť za nejaký úkon dodávateľa, aj keď prevažne takéto plnenie nie je v záujme spotrebiteľa (porov. tiež rozsudok KS v Prešove vo veci 18Co 109/2011 „Odvolací súd zastáva názor, že neprijateľnou zmluvnou podmienkou je podmienka, ktorá vyvoláva v neprospech spotrebiteľa, ako slabšej zmluvnej strany, hrubú nerovnováhu. Znak neprijateľnej zmluvnej podmienky naplnia nielen podmienka, ktorá je neprimeraná (napr. neprimeraná sankcia za porušenie záväzku spotrebiteľa), ale aj podmienka, ktorá je neurčitá alebo je v rozpore s „ratio legis“ zákonného ustanovenia, podľa ktorého bola dojednaná (napr. úroky z omeškania nad limit podľa nar. vl. 87/1995 Z.z.). Za neprijateľnú považuje odvolací súd aj zmluvnú podmienku, ktorá vyjadruje finančný záväzok spotrebiteľa za plnenie, ktoré mu po materiálnej stránke nie je dodané a slúži v skutočnosti záujmom dodávateľa (tzv. teória skutočného plnenia spomínaná najčastejšie v súvislosti s poplatkami v spotrebiteľských úverových vzťahoch“).

Náklady na upomienku

Prvostupňový súd nevysvetlil, prečo uznal náklady za upomienku a v akej výške. Len z príloh (napríklad čl. 8) sa možno dozvedieť, že za jednu upomienku Citibank (Slovakia) a.s. žiadala od žalovanej 9,96 Eur. Prvostupňový súd opomenul vysvetliť, akej sume korešpondujú skutočné výdavky za jednu upomienku. Iba skutočné výdavky za upomienku pritom možno uznať a poplatky, ktoré by tomu odporovali, treba považovať za neprijateľné pre rozpor s ratio legis inštitútu príslušenstva pohľadávky (náklady spojené s uplatnením pohľadávky).

Rozsudok vôbec nešpecifikuje priznanú sumu a je faktickým skopírovaním nárokov žalobcu bez akejkoľvek súdnej kontroly ich primeranosti.

Odvolací súd preto zrušil rozsudok, pretože pre nesprávne právne posúdenie veci súd nedostatočne zistil skutkový stav a rozsudok je tiež na úkor jeho preskúmateľnosti (§ 221 ods. 1 písm. f/, h/ O.s.p.). V novom rozhodnutí sa prvostupňový súd vyrovná s uvedenými pochybeniami a rozhodne aj o trovách konania (§ 224 ods. 3 O.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.